

Σε απόγνωση οι Σύριοι αντικαθεστωτικοί

Σύμφωνα με στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, από το Μάρτιο του 2011 (έναρξη της εξέγερσης των Σύριων αντικαθεστωτικών) μέχρι και τις αρχές Οκτωβρίου, έχασαν τη ζωή τους περισσότερα από 2.900 άτομα. Όμως, με εξαίρεση τη Δαμασκό και το Χαλέπι (Aleppo), όπου οι διαδηλωτές συνεχίζουν απτόητοι, ο αγώνας τους φαίνεται ότι έχει εξασθενήσει σε κάποιο βαθμό, λόγω της διαρκούς βίαιας καταστολής που εφαρμόζουν οι δυνάμεις ασφάλειας. Αντίθετα με την κατάσταση που επικρατεί στις τάξεις των αντικαθεστωτικών, το καθεστώς παραμένει αλώβητο, αφού η επιθυμητή έλλειψη συνοχής στις συριακές ένοπλες δυνάμεις δεν επετεύχθη και οι διαδηλωτές εμφανίζονται απογοητευμένοι. Για το λόγο αυτό, τις τελευταίες εβδομάδες η συριακή αντιπολίτευση ζητά διεθνή παρέμβαση. Προς το παρόν, πέρα από τις προτροπές ή τις αυστηρές προειδοποιήσεις, καμιά χώρα δεν έχει εκδηλώσει προθυμία για επέμβαση (στρατιωτική ή μη), καθώς:

- ✓ Με τα μέχρι στιγμής δεδομένα, είναι σχεδόν αδύνατον το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ να ψηφίσει σχετική απόφαση, αφού η Μόσχα και το Πεκίνο αντιδρούν σε μια τέτοια προοπτική. [1]
- ✓ Αν πραγματοποιηθεί εξωτερική επέμβαση στη Συρία, τότε είναι σχεδόν βέβαιη η έναρξη μιας περιφερειακής σύγκρουσης.
- ✓ Δεν υφίστανται οι συνθήκες που θα ευνοούσαν μια τέτοια ενέργεια. Στη Λιβύη, οι αντικαθεστωτικοί έλεγχαν την ανατολική περιοχή της χώρας. Είχαν τις δικές τους περιοχές όπου μπορούσαν να συγκεντρώσουν δυνάμεις, να αποθηκεύσουν οπλισμό, να εκπαιδευτούν, κτλ. Κάτι ανάλογο, τουλάχιστον προς το παρόν, δεν συμβαίνει στη Συρία. Βέβαια, η Τουρκία έχει κατ' επανάληψη απειλήσει το καθεστώς ότι θα εισέλθει στα συριακά εδάφη (βορειοδυτική Συρία) και θα δημιουργήσει μια "buffer zone", όμως οι απειλές αυτές παραμένουν «ρητορικές».

Θα μπορούσαμε να προσθέσουμε ότι η απροθυμία για επέμβαση στη Συρία, πέρα από τους τρεις προαναφερθέντες λόγους, οφείλεται και στο γεγονός ότι τα κοιτάσματα υδρογονανθράκων της είναι σχεδόν ασήμαντα και ως εκ τούτου οι εν δυνάμει εξωτερικοί δρώντες δεν προσβλέπουν σε συγκεκριμένα οφέλη.

Αίτημα για διεθνή παρέμβαση

Σήμερα, οι Σύριοι διαδηλωτές εμφανίζονται λιγότερο οργανωμένοι και περισσότερο διασπασμένοι και απογοητευμένοι. Για το λόγο αυτό, τις τελευταίες εβδομάδες το κύριο σύνθημά τους, που απευθύνεται προς τη διεθνή κοινότητα είναι: "your silence is killing us".

Η κύρια δύναμη της αντιπολίτευσης, δηλαδή η συριακή Μουσουλμανική Αδελφότητα, φαίνεται αδύναμη. Ο ηγέτης της Ali Bayanouni διαμένει εξορισμένος στο Λονδίνο, ενώ τα υπόλοιπα ηγετικά της στελέχη, στην προσπάθειά τους να αφυπνίσουν τη διεθνή κοινότητα, συμμετέχουν σε συνέδρια στο εξωτερικό, όπως αυτά που πραγματοποίησε το Εθνικό Συμβούλιο της Συρίας (National Council of Syria - NCS) [2] στα τέλη Αυγούστου στην Κωνσταντινούπολη και στις 1 Οκτωβρίου (πάλι στην Τουρκία), προκειμένου να ζητηθεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ η δημιουργία μιας "no-fly zone", ανάλογης με αυτή της Λιβύης. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι στην αντιπολίτευση συμμετέχει και η

παραδοσιακά αντιτιθέμενη στο καθεστώς Assad κουρδική κοινότητα, η οποία λαμβάνει μέρος στα συνέδρια του NCS στο εξωτερικό, αλλά και οργανώνει διαδηλώσεις –όχι βέβαια ανάλογου μεγέθους με αυτές των σουνιτών διαδηλωτών- στις κουρδικές περιοχές. Μετά την απόσυρση των συριακών στρατευμάτων από το Λίβανο (Απρίλιος 2005) που προκάλεσε την αποδυνάμωση του Assad, αυτές οι δύο βασικές αντιπολιτευόμενες δυνάμεις προσπάθησαν να συγχωνευθούν και να απαιτήσουν ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις από το καθεστώς (Damascus Declaration), αλλά μέχρι σήμερα παραμένουν διαιρεμένες, αν και ο αγώνας τους στην παρούσα φάση έχει κοινό σκοπό.

Από τα τέλη Απριλίου μέχρι σήμερα, οι ΗΠΑ επέβαλαν μια σειρά οικονομικών κυρώσεων (συνολικά έξι) κατά του Assad, των συνεργατών του, αξιωματούχων του καθεστώτος, ανώτατων αξιωματικών των δυνάμεων ασφάλειας, ορισμένων Σύριων επιχειρηματιών και εταιρειών, συριακών τραπεζών, καθώς και κατά κάποιων κρατικών ή μη εξωτερικών δρώντων που υποστηρίζουν το Σύριο πρόεδρο. Στις 2 Σεπτεμβρίου η ΕΕ μεταξύ άλλων επέβαλε οικονομικές κυρώσεις κατά περισσότερων από 50 Σύριων αξιωματούχων και επιχειρηματιών, καθώς και την απαγόρευση εισαγωγής συριακών υδρογονανθράκων. [3] Παρόλα αυτά, η Royal Dutch, η Shell, καθώς και άλλες ευρωπαϊκές εταιρείες συνεχίζουν να δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στο συριακό έδαφος. Επίσης, και η Άγκυρα προχώρησε στο πάγωμα των τραπεζικών λογαριασμών, που διατηρούσε η οικογένεια Assad σε τουρκικές τράπεζες, η αξία των οποίων υπολογίζεται σε μισό δισ. δολάρια.

Στις 15 Σεπτεμβρίου, ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ, Ban Ki-Moon, ζήτησε από τη διεθνή κοινότητα «τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων και την τήρηση ενιαίας στάσης κατά της Συρίας». Η Ρωσία συνεχίζει να ανθίσταται στις προτάσεις για επιβολή κυρώσεων μέσω του Συμβουλίου Ασφαλείας και για το λόγο αυτό αρκετοί Σύριοι ακτιβιστές την έχουν επικρίνει επανειλημμένα. Η Κίνα επίσης τηρεί παρόμοια στάση, ενώ τις τελευταίες εβδομάδες ο Αραβικός Σύνδεσμος, μετά από αρκετό χρονικό διάστημα απραξίας, άρχισε να δραστηριοποιείται. Συγκεκριμένα, στις 10 Σεπτεμβρίου, ο γενικός γραμματέας του Αραβικού Συνδέσμου, Nabil el-Arabi, επισκέφθηκε τη Δαμασκό και επιστρέφοντας στο Κάιρο ανέφερε ότι «ο Assad δεσμεύθηκε να παραιτηθεί το 2014, αφού προηγουμένως προκηρύξει εκλογές εντός έξι μηνών». Όπως ήταν φυσικό, η αντιπολίτευση απέρριψε άμεσα την πρόταση του Σύριου μονάρχη, καθώς το κύριο αίτημά της είναι η παραίτηση του Bashar al-Assad.

Πιθανά σενάρια

Εδώ και αρκετούς μήνες, η κατάσταση στη Συρία χαρακτηρίζεται ως «μη αναστρέψιμη» και η εφαρμογή της τακτικής της βίαιας καταστολής των διαδηλώσεων δεν είναι δυνατόν να διαρκέσει για αρκετό χρονικό διάστημα.

Η επιβίωση του καθεστώτος εξαρτάται κυρίως από τη συνοχή στις τάξεις των υψηλόβαθμων αξιωματικών των δυνάμεων ασφάλειας και των ενόπλων δυνάμεων, αλλά και από τη σχέση της κυρίαρχης μειονότητας των Αλαουιτών με την οικογένεια Assad. Δεν είναι καθόλου απίθανο οι Αλαουίτες να εγκαταλείψουν το Σύριο μονάρχη, προκειμένου να προστατέψουν την κοινότητά τους, ειδικά αν συνεχισθούν οι πιέσεις της διεθνούς κοινότητας.

Μια άλλη πιθανή εξέλιξη θα ήταν η έναρξη ενός εμφύλιου πολέμου με εθνο-θρησκευτικό χαρακτήρα. Δηλαδή, των Σουνιτών Αράβων και των Κούρδων, που αναμένεται να υποστηριχθούν από τη Σαουδική Αραβία, την Τουρκία ή ακόμη και από το Ισραήλ, κατά των Αλαουιτών, που με τη σειρά τους θα υποστηριχθούν από το Ιράν και τη Hezbollah. Σ' αυτή την περίπτωση, οι εξελίξεις στην περιοχή θα είναι δραματικές, καθώς θα λειτουργήσουν καταλυτικά στην αποσταθεροποίησή της, επηρεάζοντας ταυτόχρονα την εσωτερική κατάσταση ασφάλειας τουλάχιστον στο Λίβανο, στο Ιράκ και στη σαουδαραβική χερσόνησο.

Ήδη, ο Assad απείλησε ότι «σε περίπτωση που οι Δυτικοί επιχειρήσουν στρατιωτική επίθεση στη χώρα του, τότε η Συρία θα επιτεθεί στο Ισραήλ, θα ζητήσει την υποστήριξη της Hezbollah του Λιβάνου, το Ιράν θα επιτεθεί κατά στόχων αμερικανικών συμφερόντων στον Περσικό Κόλπο, ενώ ταυτόχρονα θα πληγούν και στόχοι ευρωπαϊκών συμφερόντων». Το Ισραήλ δεν απειλείται από το συμβατικό οπλοστάσιο της Συρίας, αλλά ανησυχεί για τα όπλα μαζικής καταστροφής (βαλλιστικά βλήματα εδάφους-εδάφους, τα οποία πιθανόν διαθέτουν χημικές κεφαλές) των συριακών ενόπλων δυνάμεων. Επίσης, στην παρούσα φάση, το Τελ Αβίβ σε καμιά περίπτωση δεν θα ήθελε συγκρουσιακές σχέσεις με τους γείτονες Άραβες, καθώς ήδη έχει επέλθει ρήξη στις σχέσεις του με το Κάιρο, το παλαιστινιακό είναι ήδη

«ανοικτό», στη βόρεια χερσόνησο του Σινά έχουν δημιουργηθεί θύλακες ένοπλων φανατικών ισλαμιστών και οι ισραηλινο-τουρκικές σχέσεις βαδίζουν από το κακό στο χειρότερο.

Τις τελευταίες ημέρες, κλιμακώθηκε και η ένταση μεταξύ Τουρκίας-Συρίας, ειδικά μετά την ανακοίνωση της Άγκυρας να διεξάγει τη 10ήμερη στρατιωτική άσκηση “Yildirim 2011” (5-13 Οκτωβρίου) στην επαρχία Hatay και πλησίον των συρο-τουρκικών συνόρων, με τη συμμετοχή της 39^{ης} μηχανοκίνητης ταξιαρχίας πεζικού και 730 έφεδρους. Πρόσφατα, η Συρία κατηγορήσε την Τουρκία για λαθρεμπόριο όπλων (αυτόματα όπλα και αντι-αρματικά) προς τους αντικαθεστωτικούς της Homs. Η Δαμασκός ανησυχεί ότι οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις με ΝΑΤΟϊκή υποστήριξη θα μπορούσαν να εισβάλουν στη συριακή επικράτεια και να δημιουργήσουν μια “buffer zone”, εντός της οποίας οι αντικαθεστωτικοί θα έβρισκαν καταφύγιο και θα εξοπλιζόνταν. Έτσι, θα δημιουργούνταν οι προϋποθέσεις για ένοπλο αγώνα και εξωτερική επέμβαση.

[1] Το βράδυ της Τρίτης 4 Οκτωβρίου, η Ρωσία και η Κίνα έθεσαν βέτο σε σχέδιο ψηφίσματος του 15μελούς Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, που μεταξύ άλλων προέβλεπε «την επιβολή κυρώσεων κατά της Συρίας, εάν το καθεστώς δεν τερμάτιζε άμεσα τη βίαιη καταστολή των διαδηλώσεων». Εννέα χώρες ψήφισαν υπέρ των κυρώσεων, δύο έθεσαν βέτο και τέσσερις απείχαν.

The Guardian, “Russia, China veto UN resolution against Syria”, Tuesday October 4, 2011

[2] Το NCS συνίσταται από το σύνολο σχεδόν των αντιπολιτευόμενων δυνάμεων, όπως οι Τοπικές Επιτροπές Συντονισμού (LCC), η Μουσουλμανική Αδελφότητα, οι Φιλελεύθεροι, οι Κούρδοι, οι Ασσύριοι, κ.ά.

[3] Πριν την πρόσφατη επιβολή των κυρώσεων της ΕΕ, περίπου το 95% των εξαγόμενων συριακών υδρογονανθράκων κατέληγε στις ευρωπαϊκές αγορές ενέργειας.

Γιαννακόπουλος Βασίλης
Γεωστρατηγικός Αναλυτής
www.geostrategy.gr
geostrategical@yahoo.gr